

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง

สังคมโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากหลายสาเหตุสาเหตุหนึ่งที่สำคัญในการเกิดปรากฏการณ์ดังกล่าวคือการศึกษาเพราะการศึกษาเป็นฐานรากที่มีความจำเป็นที่สุดในการสร้างความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาในสังคมได้ การศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในทุกด้านตลอดชีวิตตั้งแต่แรกเกิดมีการพัฒนาศักยภาพความสามารถเพื่อการดำรงชีพประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงอันเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืนการจัดการศึกษาของไทยมีวิวัฒนาการมาโดยตลอด มีปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศทำให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงปัจจัยภายในเกิดจากความต้องการพัฒนาสังคมให้มีความเจริญทันสมัยปัจจัยภายนอกเกิดจากกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกทั้งด้านเศรษฐกิจการเมืองตลอดจนการติดต่อสื่อสารกันทำให้ประเทศไทยต้องปรับตัวให้ทันสมัยเพื่อความอยู่รอดและประเทศได้เกิดการพัฒนามาให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาทำให้การจัดการศึกษาของไทยมีวิวัฒนาการเรื่อยมาซึ่งเป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านสังคมเศรษฐกิจการเมืองของชาติให้มั่นคงและเจริญก้าวหน้าดังปรากฏในปัจจุบัน รวมถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 49 กล่าวถึงสิทธิของบุคคลในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายมีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโดยจัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติกฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกรวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทยมีระเบียบวินัยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขส่งเสริมสนับสนุนกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชุมชนองค์กรทางศาสนาและเอกชนจัดและให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ (สถาบันพระปกเกล้า, 2552, น. 31)

โรงเรียนเป็นองค์กรทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนจึงเป็นภารกิจที่สำคัญที่สุดของกระทรวงศึกษาธิการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาโรงเรียนในท้องถิ่นชนบทซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่มักได้ออกโอกาสในการได้ เข้าเรียนใน โรงเรียนที่มีคุณภาพ ดังนั้น ภารกิจและความรับผิดชอบของโรงเรียน จะสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาดังกล่าวได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ

ด้วยกันอาทิเช่น ความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารความทุ่มเทในการปฏิบัติงานของบุคลากรการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนของผู้ปกครองตลอดจนชุมชนในการพัฒนาการศึกษาผลของปัจจัยเหล่านี้จะ สะท้อนถึงความสำเร็จของการปฏิบัติงานคุณภาพของบุคลากรสถานศึกษา และมาตรฐานของโรงเรียน (เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา, 2547, น. 1-2) ตามที่ได้กล่าวข้างต้นแล้วว่าโรงเรียนมีความแตกต่างกันมากโดยเฉพาะโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ห่างไกลหรือในชนบทจะเกิดปัญหาความไม่เสมอภาคทางการศึกษาชัดเจน (Inequality Education) ทั้งด้านโอกาสทางการศึกษาและคุณภาพใน โอกาสทางการศึกษาจึงทำให้เกิด การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาให้เกิดขึ้นในสังคมไทยดังนั้นในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) จึงกำหนด หลักการพัฒนาการศึกษาทั้งด้านคุณภาพโอกาสและการมีส่วนร่วมและกำหนดกรอบและสาระสำคัญของการศึกษา และเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วนคือพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ที่มีนิสัยใฝ่ เรียนรู้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีจิตสาธารณะมีระเบียบวินัยมีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมมีจิตสำนึก และความภูมิใจในความเป็นไทยยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุขซึ่งเกี่ย จการทุจริตและต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียงสามารถก้าวทันโลก มีสุขภาพ กายสุขภาพใจที่สมบูรณ์ห่างไกลยาเสพติดเป็นกำลัง คนที่มีคุณภาพมีทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็นมีสมรรถนะความรู้ ความสามารถสามารถ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่ามีระบบกระบวนการผลิต และ พัฒนาครูตลอดจนบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่โดยพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภทให้ สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการ กระจายอำนาจสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้ง การมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองชุมชนและภาคเอกชนและทุกภาคส่วนมีระบบการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใสเป็นธรรมตรวจสอบได้มีการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น.12)

ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตระหนัก ในความสำคัญในการปฏิบัติงานรองรับกรอบการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษ ที่สอง ดังกล่าว และหลักการพัฒนาด้านคุณภาพ โอกาสและการมีส่วนร่วมจึง กำหนดนโยบาย โครงการ “โรงเรียนดีประจำตำบล” เพื่อดำเนินการพัฒนา “โรงเรียนคุณภาพ” ในท้องถิ่นชนบทให้มี ความพร้อมสามารถให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพและเอื้อต่อการจัด ปฐมวัยและการศึกษาพิเศษ ตลอดจนเป็นศูนย์ รวมหรือเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชนโดยให้ ชุมชนมีส่วนร่วมและเกิดความรู้สึกเป็น เจ้าของมีความเชื่อมั่นศรัทธาและส่งบุตรหลานเข้าเรียนใน โรงเรียน ดังกล่าว นำไปสู่กา รลดค่าใช้จ่าย ของผู้ปกครองการสร้างสร รค์คุณภาพชีวิตที่ดีของ ประชาชนโดยโรงเรียน และชุมชนสามารถจัด กิจกรรม อันเป็น ประโยชน์เพื่อบริการและเชื่อม ความสัมพันธ์กับชุมชนได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ภาพความสำเร็จของโรงเรียนดี

ประจำตำบล ที่ว่า “โรงเรียนน่านอยู่ครูดีนักเรียนมีคุณภาพชุมชน ร่วมใจใช้ ประโยชน์ร่วมกัน” ดังเจตนารมณ์ของโครงการที่มองภาพความสำเร็จของโครงการ “โรงเรียน น่านอยู่” คือ มีลักษณะทางกายภาพน่านอยู่รวมทั้งวัฒนธรรมขององค์กรส่วน “ครูดี” นั้นพิจารณา 2 ด้าน คือ ด้านผู้บริหารและครูนอกจากนั้น “นักเรียนมีคุณภาพ” พิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ “ชุมชนร่วมใจ” สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นคือการจัดทำข้อตกลงร่วมกันกับชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเครือข่ายต่าง ๆ (MOU) และ “ใช้ประโยชน์ร่วมกัน” คือ มีศูนย์ การเรียน รู้ของ ชุมชน เพื่อให้บริการ ชุมชน อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น.3)

การดำเนินการ ตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนในสังกัดโดยยึดหลักการพัฒนาคุณภาพ โดยกำหนดพื้นที่เป็นฐาน (Area-Based Development) ซึ่งพิจารณาการดำเนินการโครงการต่าง ๆ ภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็งในความรับผิดชอบให้เชื่อมโยงและรองรับกับแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล 7,000 โรงเรียนโครงการต่าง ๆ มุ่งตรงไปสู่การพัฒนาโรงเรียนเป้าหมายที่กำหนดให้เป็นโรงเรียนดีระดับตำบลเพื่อพัฒนาให้เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ รวมทั้งสามารถเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้แก่นักเรียนจากโรงเรียนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงในตำบลได้มาเรียน ซึ่งนับเป็นการเพิ่มโอกาสให้นักเรียนในชนบทได้เข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพกระจายทุกพื้นที่ในประเทศไทยซึ่งเริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 ได้กำหนดโรงเรียนเป้าหมายจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาละ 1 โรง (1 ตำบล 1 โรงเรียน) รวม 182 โรง เพื่อเป็นโรงเรียนดีต้นแบบ ระดับตำบล (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักปลัดงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2554, น.80) จากโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลที่ได้ปรับปรุงมาตรฐานและคุณภาพในโรงเรียนชนบทโดยจัด โครงการโรงเรียนนำร่อง จำนวน 182 โรง ใช้งบประมาณ 1,700 ล้านบาท และขยายผลเป็น จำนวน 1,000 โรงในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 งบประมาณ 2,200 ล้านบาท และจะขยายเป็น 7,000 ล้านบาท ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดุทรธานี เขต 4 ได้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 โดยในเขตจังหวัดอุตรธานีให้เป็นโรงเรียนแกนนำโรงเรียนดีประจำตำบล เขตพื้นที่ละ 1 โรง และปีการศึกษาต่อมาภายในสำนักงานเขตพื้นที่แต่ละเขตพื้นที่ให้เริ่มขยายเครือข่ายโดยมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการอำเภอละ 1 โรง และต่อมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งปีการศึกษา 2556 ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดุทรธานี เขต 4 มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล อำเภอละ 3 โรงรวมทั้งสิ้น 12 โรง และได้ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลให้บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ วัตถุประสงค์และขั้นตอนวิธีการเกี่ยวกับกิจกรรมหลัก เพื่อพัฒนาตามแนวทางการจัดโรงเรียนดีประจำตำบล คือ ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนพัฒนา นักเรียนโดยใช้กิจกรรมของโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน อาคารห้องเรียนห้องปฏิบัติการสื่อและวัสดุอุปกรณ์เหมาะสมต่อการดำเนินงานบริเวณโรงเรียน

สะอาดมีรีนปลอดภัยบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้การทำงานและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขมีผลกับผู้บริหารครูและบุคลากรภายในโรงเรียนผู้บริหารบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมโดยใช้หลักการทำงานตามวงจรเดมิง (PDCA) ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและครูมีจรรยาบรรณวิชาชีพส่วนผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็มีความชัดเจนมองเห็นเป็นรูปธรรมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความรู้และทักษะทางด้านวิชาการและวิชาชีพรวมถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต ๔, 2554, น.1)

โครงการโรงเรียนดีประจำตำบลเป็นนโยบายเพื่อการพัฒนา โรงเรียนนำอยู่ ครูดี นักเรียนมีคุณภาพชุมชนร่วมใจใช้ประโยชน์ร่วมกันทำให้เกิดการพัฒนา ในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับประเทศ ตามลำดับ การประเมินโครงการจึงนับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการดำเนินโครงการเพราะการประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการและสารนิเทศในการตัดสินใจผลสัมฤทธิ์ของโครงการ การจัดการประเมินโครงการเพื่อให้ทราบว่าโครงการนั้นบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร จะได้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงโครงการ รูปแบบการประเมินของสตีฟเฟิลบีม (Stuff Lebeam) ได้พัฒนารูปแบบการประเมินนี้ขึ้นในปี ค.ศ. 1971 โดยมีแนวคิดในการสร้างสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ประเด็น ตามประเภทของการตัดสินใจและการนำไปใช้ประโยชน์ คือการประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินก่อนที่จะลงมือดำเนินการโครงการใด ๆ เพื่อนำข้อมูลไปกำหนดหลักการและเหตุผล รวมทั้งพิจารณาความจำเป็นที่จะต้องจัดทำโครงการดังกล่าว การชี้ประเด็นปัญหา ตลอดจนพิจารณาความเหมาะสมของโครงการ การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการพิจารณาความเหมาะสม ความพอเพียงของทรัพยากรในการดำเนินโครงการ ตลอดจนเทคโนโลยีและแผนของการดำเนินงาน การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ หาข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่จะสั่งการเพื่อพัฒนางานต่าง ๆ และบันทึกภาวะของเหตุการณ์ต่าง ๆ รายงานความก้าวหน้าของโครงการ การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้แต่ต้น เพื่อนำข้อมูลไปใช้ตัดสินใจการบรรลุความสำเร็จของโครงการซึ่งการประเมินตามรูปแบบชิปป (Stuff lebeam's CIPP Model) นั้นเป็น การประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลด้านต่าง ๆ สำหรับประกอบการตัดสินใจ นำโครงการไปปฏิบัติควรทำโครงการต่อไป หรือล้มเลิก (บุญชม ศรีสะอาด, 2546, น.112)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าจะได้ผลการประเมินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 เพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนอย่างแท้จริงและเพื่อจะได้นำผลข้อมูลและข้อเสนอแนะ ที่ได้รับจากการวิจัย

ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล และเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบลให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการดำเนินงาน ตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของโรงเรียนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อประเมิน โครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตามรูปแบบชิปปี้ โมเดล (Stufflebeam's CIPP Model) ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านสถานะแวดล้อมหรือบริบท (Context Evaluation) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) และด้านผลผลิต (Product Evaluation)

1.2.2 เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

1.3 ความสำคัญการวิจัย

1.3.1 ได้สารสนเทศสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3.2 ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการได้นำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาหรือปรับปรุง

1.3.3 โรงเรียนดีประจำตำบลให้ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

1.3.4 เป็นข้อสารสนเทศในการดำเนินงานของโรงเรียนที่อยู่ในโครงการเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานให้บรรลุผลต่อไป

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ซึ่งผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมิน คือ รูปแบบชิปปี้ โมเดล (Stufflebeam's IPPE Model) เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาซึ่งประกอบด้วย การประเมินใน 4 ด้าน ดังนี้

1.4.1 การประเมินสถานะแวดล้อม หรือบริบท(Context Evaluation) เกี่ยวกับนโยบาย วัตถุประสงค์ หลักการของโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

1.4.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล บรรลุผลได้ดี ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

1.4.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เกี่ยวกับการวางแผนจัดการบริหารจัดการ เตรียมความพร้อม และกระบวนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล โดยลักษณะของโครงการมี 4 แผนงาน คือ 1) ด้านโรงเรียนนำอยู่ 2) ครูดี 3) นักเรียนมีคุณภาพ 4) ชุมชนร่วมใจ

1.4.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เกี่ยวกับการดำเนินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ได้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่โครงการได้กำหนดไว้หรือไม่

ตารางที่ 1.1

แสดงการประเมินตามรูปแบบชิปปี้โมเดล (Stufflebeam's CIPP Model)

รายด้าน	ประเด็นการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	ผู้ให้ข้อมูล
การประเมินบริบท (Context Evaluation)	นโยบาย	แบบสอบถาม	ผู้บริหาร ครู กรรมการสถาน ศึกษาฯ และนักเรียน
	วัตถุประสงค์	ฉบับที่ 1	
	หลักการของโครงการ	แบบสอบถาม ฉบับที่ 2	
การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)	บุคลากร	แบบสอบถาม	ผู้บริหาร ครู กรรมการสถาน ศึกษาฯ และนักเรียน
	งบประมาณ	ฉบับที่ 1	
	วัสดุอุปกรณ์	แบบสอบถาม ฉบับที่ 2	
การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)	การวางแผนกระบวนการดำเนินโครงการ	แบบสอบถาม	ผู้บริหาร ครู กรรมการสถาน ศึกษาฯ และนักเรียน
	1. ด้านโรงเรียนนำอยู่	แบบสอบถาม	
	2. ด้านครูดี	ฉบับที่ 2	
	3. ด้านนักเรียนมีคุณภาพ		
การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)	4. ด้านชุมชนร่วมใจ		ผู้บริหาร ครู กรรมการสถาน ศึกษาฯ และนักเรียน
	การบรรลุเป้าหมาย	แบบสอบถาม	
	การบรรลุวัตถุประสงค์	ฉบับที่ 1 แบบสอบถาม ฉบับที่ 2	

1.5 ขอบเขตการวิจัย

1.5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.5.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนที่เข้าโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 13 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 884 คน โดยจำแนกเป็น

1) ผู้บริหาร	จำนวน 39 คน
2) ครู	จำนวน 130 คน
3) นักเรียน	จำนวน 520 คน
4) กรรมการสถานศึกษา	จำนวน 195 คน

1.5.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนที่เข้าโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จำนวน 5 โรงเรียน โดยแยกเป็น โรงเรียนที่อยู่ในอำเภอกุดจับ 1 โรงเรียน อำเภอบ้านผือ 2 โรงเรียน อำเภอน้ำโสม 1 โรงเรียน และอำเภอนายูง 1 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 315 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (ไพศาล วรคำ, 2554, น. 49) ดังนี้

1) ผู้บริหาร	จำนวน	15 คน
2) ครู	จำนวน	50 คน
3) นักเรียน	จำนวน	200 คน
4) กรรมการสถานศึกษา	จำนวน	50 คน

2. ระยะเวลาในการประเมิน เดือน พฤษภาคม ถึง เดือน ตุลาคม ปีการศึกษา 2557

3. เนื้อหาการประเมิน

ตามเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดของโรงเรียนดีประจำตำบลของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2554 : 80- 83)

4. พื้นที่การประเมิน ได้แก่ โรงเรียนที่อยู่ในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จำนวน 5 โรงเรียน

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียนดีประจำตำบล หมายถึง โรงเรียนที่ดำเนินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ซึ่งเป็นโรงเรียนในท้องถิ่น ชนบท ที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ชุมชน และภาคีเครือข่าย ร่วมกันจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม พัฒนาโรงเรียนให้มีความเข้มแข็ง มีมาตรฐานคุณภาพระดับสูง (โรงเรียนคุณภาพ) ทั้งด้าน งานวิชาการ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สุขภาพอนามัย งานอาชีพ และภูมิทัศน์ เป็นที่ยอมรับ ของชุมชน

รูปแบบชิปปี้โมเดล (Stufflebeam's CIPP Model) หมายถึง รูปแบบการประเมิน แบบ CIPP Model โดยสตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมข้อมูล สารสนเทศ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่เหมาะสม ซึ่งประกอบด้วยการประเมิน 4 ด้าน ดังนี้ การประเมินสถานะแวดล้อมหรือบริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมิน กระบวนการ และการประเมินผลผลิต

การประเมินสถานะแวดล้อมหรือบริบท (Context Evaluation) หมายถึง การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และหลักการของโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ที่มุ่งเน้น พัฒนาคุณภาพการศึกษา มุ่งพัฒนาโรงเรียนในชนบทระดับตำบลให้เป็นโรงเรียนคุณภาพ

การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) หมายถึง การเตรียมความพร้อม ของโรงเรียนก่อนดำเนินงานตามโครงการ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานโครงการโรงเรียนดี ประจำตำบลบรรลุผลได้ดี ได้แก่ ครูดีมีคุณภาพเข้าใจการดำเนินงาน จัดสรรงบประมาณ เพียงพอ วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียน เทคโนโลยี

การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) หมายถึง การวางแผนจัดการบริหาร จัดการ เตรียมความพร้อม และกระบวนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลโดยลักษณะ ของโครงการมี 4 แผนงาน คือ 1) ด้านโรงเรียนนำอยู่ 2) ครูดี 3) นักเรียนมีคุณภาพ 4) ชุมชนร่วมใจ

การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) หมายถึง การดำเนินโครงการ โรงเรียนดีประจำตำบลได้บรรลุเป้าหมาย เป็นโรงเรียนคุณภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ได้แก่ เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมด้านกายภาพ สะอาด บริเวรร่มรื่นสวยงาม มีความเข้มแข็งทางวิชาการ พัฒนาทักษะอาชีพ มีสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ที่สำคัญเป็นโรงเรียน คุณภาพที่เด็กชนบท เด็กด้อยโอกาสได้เข้าถึงการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งในการดำเนินงานบริหารโรงเรียน ตามระเบียบโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ โรงเรียน และครูที่ทำหน้าที่หัวหน้าสายชั้น หรือครูที่ทำหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ของ โรงเรียน โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานีเขต 4

ครู หมายถึง ครูผู้สอน ที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของโรงเรียนและครูอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

นักเรียน หมายถึง นักเรียนจากโรงเรียนโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ซึ่งเรียนอยู่ในปีการศึกษา 2557 ประกอบด้วยนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2, และ 3

กรรมการสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน ซึ่งมีโรงเรียนละ 15 คน ประกอบด้วย

1.	ผู้แทนผู้ปกครอง	1 คน
2.	ผู้แทนครู	1 คน
3.	ผู้แทนองค์กรชุมชน	1 คน
4.	ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1 คน
5.	ผู้แทนศิษย์เก่า	1 คน
6.	ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาในพื้นที่	2 คน
7.	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ	7 คน
9.	ผู้อำนวยการสถานศึกษา	1 คนเป็นกรรมการและเลขานุการ